

Demati glasnik

Stev. 224

Lienz, petek 25. oktobra 1946.

Leto 2.

TRUMANOV GOVOR

V sredo večer je predsednik Združenih držav Truman imel uvodni govor ob začetku zasedanja Organizacije Združenih narodov v New Yorku. V svojem govoru je naglasil, da je zdaj prišel čas, ko je treba narode sveta osvoboditi strahu pred novo vojsko, hkrati pa je naglasil, da je mogoče mir ohraniti samo s pomočjo Organizacije Združenih narodov. Med drugim je dejal:

"To zborovanje je znamenje, da Združene države nehajo voditi politiko osamljenosti. Ameriško ljudstvo je odločeno, vse sile zastaviti, da se med narodi ustvari in ohrani pravičen in trajen mir. Združeni narodi pa svoje naloge ne morejo dovršiti vse do tlej, dokler ne bodo sklenjene mirovne pogodbe, katere naj bodo trdna podlaga trajnega miru. Pred kratkim smo slišali govoriti, da bi morebiti utegnili izbruhniti nova svetovna vojska. Ves svet se je tega prestrašil. Toda ta strah ni upravičen, dasi nekateri krogi še poslušajo in verjamejo takim govoricam. Če takih govoric ne bomo preprečili, bo to škodovalo obnovi sveta. Nova svetovna vojska bi uničila nade vseh ljudi ter bi docela razdejala našo civilizacijo. Prepričan sem, da mi bodo vsi deležniki v tej dvorani pritrdili, če odločno zavrnem vse govoričenje o vojski. Noben narod ne mara vojske, vsak narod pa potrebuje miru.

Narodi naj v miru ne gledajo le svojera ideala, marveč morajo tudi iskati sredstva, da poravnajo spore med državami v soglasju s temeljnimi načeli pravičnosti in pravice. V svojih mednarodnih odnosih se mora vsak narod, ki je član Organizacije Združenih narodov, odpovedati vsaki grožnji in vsakemu nasilju ali politični nepopustljivosti. Dalje bi rad opozoril, da so člani Združenih narodov s Charto nürnberškega sodišča sprejeli načelo, da je zločin zoper človeštvo, če kdo napadalno vojsko namerava ali jo začne ali pa vanjo koga drugega sili, za kar bo mogoče prav tako posameznike kakor tudi države postaviti pred mednarodno sodišče.

Sprejeta temeljna načela sešajo daleč, vendar ne dovolj daleč, da bi svet oprostilo strahu pred vojsko. Zato se moramo sporazumeti, po kateri poti bomo skupno krenili, da bomo ta svoj namen dosegli. Narodi vsega sveta vedo, da pravega miru ne bo vse do tlej, dokler se ne ustvari za vse pravičen mir. Prepričan sem, da Združeni narodi po ustvarjenem miru morejo in hočejo preprečiti vojske med narodi in da bodo odstranili tudi strah pred vojsko. Vojska je mnogo kje po svetu ustvarila zmešane razmere; med zavezniki so nastali spori. Malo bi nam koristilo ko bi to dejstvo tajili, vendar ni treba, da bi te spore pretiravali. Ne smemo pa dovoliti, da bi razlike o gospodarskih in družabnih sistemih zdaj ali v prihodnje ogrožale mir.

Če bodo člani Združenih narodov složno odstranjali strah pred vojsko, se bodo lahko lotili prve naloge, ki je v tem, da se sporazumejo o mirovnih pogojih. Trajnega sporazuma med zavezniki pa ne more en narod vsiliti drugim, niti ga ni mogoče doseči na stroške varnosti ali neodvisnosti kakega naroda, pač pa se morajo vsi zavezniki prilagoditi drug drugemu ter medsebojne nižje narodne interese podrediti višjim splošnim interesom miru, varnosti in pravice.

Združene države so teh misli, da sprejeto načelo soglasnosti med petimi stalnimi člani Varnostnega sveta tem članom nalaga prav posebno dolžnost. Ta dolžnost pa je v tem, da skušajo doseči sporazum, da bodo mogle same in Varnostni svet izvršiti vse dolžnosti, katere so prevzele na temelju Charte da drugih članov Združenih narodov za vzdrževanje miru. Hkrati si bomo prizadevali, da se ustvari sporazum, kako naj Varnostni svet dobi na razpolago oborožene sile, da prepreči napadalno vojsko. Združeni narodi ne bodo mogli pregnati s sveta strahu pred vojsko, če v bližnjih letih ne bo uresničena svoboda pred bedo, s čemer bi bil dosežen bistveni napredek. Charta obvezuje Združene narode, da za ta cilj složno sodelujejo.

Združene države so v tem pogledu že pokazale svoje veliko zanimanje za gospodarsko obnovo, ki naj odstrani po vojski prizadejano škodo. Aktivno smo se udeležili vsakega ukrepa, ki so ga v ta namen započeli Združeni narodi. Mimo tega smo še sami od sebe započeli akcije ter dovoljevali velika posojila in kredite ter podpirali naš trgovski promet.

Združene države žele, da se razdejane dežele ne le naglo obnove, marveč tudi da se manj razvite dežele sveta industrijsko in poljedelsko razvijejo. Vse države naj imajo možnost zdravega gospodarskega življenja. Vsem narodom naj bi bilo omogočeno, sadove svojega dela in svoje zemlje uživati. V velikih delih sveta so še velikanske možnosti industrijskega razvoja in poljedelskega napredka. Te možnosti moremo uresničiti le, če bodo vsi člani Združenih narodov sodelovali na temelju enakopravnosti.

Zgodovina nas je napravila za eno najmočnejših držav na svetu, zato nam je pa tudi naložila posebno odgovornost, da svojo silo ohranimo in jo v svetu pravilno porabimo. Amerikansko ljudstvo pozna to svojo posebno odgovornost. Storili bomo vse, da ji zadostimo bodisi pri ustvarjanju miru kakor tudi pri izvrševanju nalog Združenih narodov. Vsi moramo biti odločne volje in si prizadevati, da bodo Združeni narodi v duhu in srcih vseh narodov sveta živeli in rastle."

KARDELJ IN VATIKAN

Belgrad, 23. oktobra (Reuter). Jugoslovanski zastopnik ministrskega predsednika dr. Kardelj je danes napadel Vatikan zaradi izobčenja vseh sodnikov, ki so obsodili nadškofa dr. Stepinca. Kardelj je svojim slovenskim poslušalcem govoril te-le besede:

"Ali se spominjate, da bi bil izobčen iz Cerkve samo en gestapovski agent ali rabeljski pomočnik Adolfa Hitlerja? Ne spominjate se, ker kaj takega se ni zgodilo."

Vatikan, 24. okt. (Radio Vatikan). V svojem govoru, ki ga je imel v Mariboru podpredsednik jugoslovanske vlade Kardelj, je v zvezi z obsodbo zagrebškega nadškofa dr. Stepinca znova potrdil uradno obtožbo vlade zoper nadškofa. Naše ljudstvo dobro ve - je dejal Kardelj -, da v vsej deželi vlada popolna svoboda vere, da ljudstva v izvrševanju verskih dolžnosti in v izpolnjevanju vere nihče ne ovira. Naši sovražniki - je naglasil Kardelj - gredo v svojem slepem besu tako daleč, da so začeli delati neumnosti. Zadnja taka neumnost je bila, ko je Vatikan razglasil, da so iz katoliške Cerkve izobčeni vsi sodniki, ki so sodelovali pri Stepinčevi obsodbi. Vprašam vas, ali je Vatikan izobčil iz katoliške Cerkve samo enega samega gestapovca, ki so po naši zemlji uranjali zločine, in enega samega Hitlerjanca, ki so po vsej Evropi izvrševali teror in uničevali ter preganjali vero ter duhovnike?

Na drugi strani pa je včeraj Churchill v britanski spodnji zbornici povedal, da je katoliška Cerkev in katoliška duhovščina na Hrvaškem najhuje preganjana po policijskih in drugih oblasteh. Obsodba nad zagrebskim nadškofom Stepincom - je rekel Churchill - je po vsem svetu izzvala največje ogorčenje.

Kar se pa tiče tako imenovanih "neumnosti", ki jih omenja minister Kardelj v svojem govoru, opozarjamo samo na svoje prejšnje objave, kjer je bilo povedano, da so sodniki, ki so sodili nadškofa Stepince, bili izobčeni iz katoliške Cerkve "ipso facto", da pa je to izobčenje bilo tokrat javno razveljavljeno zato, ker so vsi sodniki izjavili, da so katoličani, kar pa drugi sodniki, ki so obsodili druge škofe, niso bili. Toda kaznen izobčenje po cerkvenem pravu "ipso facto" - to se pravi avtomatično zadene vsakogar, ki se tako pregreši zoper katoliškega škofa.

FRANCIJA SE PRIPRAVLJA

Dne 10. novembra pojdejo Francozi spet na volišče, da bodo po novi ustavi izvolili prvi parlament 4. francoske republike. Vse tri velike stranke: krščansko-demokratsko ljudsko republikansko zibanje, komunistična stranka in socialisti, ki so zdaj zvezani v vladi bodo pri teh volitvah druga proti drugi postavile svoje kandidate ter skušale dobiti večino za sé. Toda tudi opozicijske stranke se skrbno pripravljajo. Zdi se, da je med opozicijo bil že poprej dosežen tih sporazum. Pri postavljanju kandidatov se je namreč pokazalo, da se opozicijske stranke skrbno ogibljejo vsega, kar bi moglo opozicijske glasove razcepiti ter jim tako vzeti moč in veljavo. Radikalna stranka se je za te volitve združila z demokratsko socialistično odporniško stranko. Ta skupina je postavila skupne liste približno v dveh tretjinah volivnih okrožij. Njihova skupna lista se imenuje "lista združene republikanske levice". Zmerne stranke so se združile na skupni listi, ki se imenuje republikanska stranka svobode. Te skupine so postavile svojo skupno listo le v 25 volivnih okrožjih, drugod pa bodo glasovale za druge opozicijske liste, da se tako prepreči cepljenje opozicijskih glasov. Docela nanovo pa se bo teh volitev udeležila tako imenovana Gaullistična zveza, ki hoče v politiki uveljaviti državniška načela generala De Gaulla. Ta bo svoje kandidate postavila samo v 10 okrožjih, vendar bodo njeni kandidati zastopani tudi na listah republikanske levice in tudi na listah republikanske stranke svobode. Tako se utegne zgoditi, da bo ta opozicijska volivna taktika povzročila v volivnih izidih veliko presenečenje.

"BERLIN - NAUK KOMUNISTOM"

Pod tem naslovom prinaša celovški socialistični dnevnik "Die Neue Zeit" od 23. oktobra dolgo poročilo o presenetljivih izidih občinskih volitev v Berlinu, pri katerih je od komunistov podpisana "socialistična enotna stranka" dobila le 19% glasov. Od sovjetskih oblasti preganjana social-demokratska stranka 48% glasov, 28% pa krščansko demokratska zveza. Nato pa pravi:

"Tako torej stoji v Berlinu, ki so za njegovo osvojitvijo komunisti se toliko potili! Berlinski social-demokratje so v odgovor na preganjanje svoje stranke z volivno glasovnico dali ta-le obračun: Socialdemokratska stranka je bila po magniku lanskega leta znova obnovljena, toda z nečednimi spletkami v ruski ceni prisiljena, da se je stopila s komunisti. Pri tem so social-demokratom gro

zili tudi s silo ruske zasedbene oblasti. Kdor se ni pokoraval, kakor so komunisti velevali, je bil oklevetan kot "sovražnik delavskega razreda" ali pa kot "zakrinkan fašist." Vsako vzporedno delovanje socialdemokratov in komunistov je bilo prepovedano. Ni bilo dovoljena niti v Berlinu niti v vsej ruski coni. V Berlinu pa se jim načrt ni posrečil. Pač pa so poskusili vsa sredstva, da bi onemogočili agitacijo za socialdemokrate. Predsednik socialdemokratske stranke v Nemčiji, berlinski volivcem spleh govoriti ni smel.

No, zdaj so pa Berlinčani odločili, in sicer zoper komuniste. Ampak kako čudo! Zdaj, ko so v Berlinu potisnjeni v brezupno manjšino, kar naenkrat prav tem socialdemokratom, katere so poprej - prepričani v svojo šetvilično premoč - psovali za "sovražnike delavskega razreda" in za "zakrinkane fašiste", kar naenkrat pomujajo in predlagajo naj bi se obe stranki spojili.

Komunisti to imenujejo "demokracija".

= :: =

CHURCHILL, ki je v sredo 23.t.m. kot govornik opozicije govoril v londonski spodnji zbornici, je med drugim dejal: "Razmere v Jugoslaviji, v deželi ki je kolikor mogoče spremenjena v komunistično, so temne in žalostne. Nezadovoljnost je v Srbiji, kjer kmetje ne marajo komunističnih naukov."

250.000 BEGUNCEV bo sprejela Argentina v teku 5 let, ako bo parlament dovolil 200 milijonov pesosov za naseljevanje in kolonizacijo. Zlasti veli argentinska vlada tehnikov in izučnih delavcev.

ITALIJANSKA KRŠČANSKA DEMOKRACIJA, kateri pripada kot najmočnejši stranki tudi min. preds. De Gasperi, je na seji strankinega izvršnega odbora sklenila, da naj bi italijanska vlada mirovne pogodbe ne podpisala češ, da so pogoji pretrdi. De Gasperi se je upriral takemu sklepu in dokazoval, da so "trdi pogoji" v mirovni pogodbi posledica fašističnega napada na Francijo in drugega delovanja Mussolinijevega režima. Izrekel pa je upanje, da bodo te pogoje v New-Yorku zdaj omilili.

ZOPER KARDINALA HLONDA, pripravljajo poljske sovjetske oblasti, kakor poroča iz Varšave

agencija "United Press", ostre ukrepe. Kardinal je namreč v nedeljo dal prebrati v vseh katoliških cerkvah na Poljskem svoje pastirsko pismo, v katerem med drugim pravi: "Glasovanje pri volitvah je za vse katoličane državljanska in verska dolžnost. Vsi morajo glasovati, toda le za take liste in take kandidate, ki niso v opreki s krščansko moraljo."

PRAVOSLAVNEGA ŠKOFA V ŠANGAJU VIKTORJA so zaprle kitajske vojaške oblasti. Vzrok aretacije ni znan. Pravoslavni škof Viktor je bil uradni zastopnik pravoslavnega moskovskega patriarha na Kitajskem.

NACISTI - KOMUNISTI. Ameriška vojaška vlada v Stuttgartu je razpuстила največjo mladinsko nemško organizacijo v Stuttgartu, ker je politično delovala. Iz uradnega poročila ameriških oblasti je razvidno, da se je ta mladinska organizacija udeleževala kot komunistična mladinska skupina, ki pa je poleg vsakega tega sprejela v svoje vrste tudi več višjih "Führerjev" bivše nacistične Hitlerjeve mladine.

NEMŠKI NACISTI so se zopet začeli ribati. V ameriški coni so Američani začeli strožje postopati. V Berhtesgadenu in okolici je mladini pod 18 letom prepovedano biti na česti od 10 ure zvečer, do 5 ure zjutraj.